

20.04.2020

Sayı : 2020/S.002**Konu:** Reeskont hk.**SİRKÜLER**
(2020/001)**REESKONT**

Reeskont işlemi, vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçların, değerlendirme günündeki gerçek değerlerinin bulunması suretiyle bilançoda yapılan bir düzeltme işlemidir. Bir başka ifade ile alacak ve borç senetlerini mukayyet değerlerinden, vadelerine ve faiz oranına göre değişen, bir meblağı düşmek suretiyle net bugünkü değere (değerleme günü veya bilanço günü) ulaşılması reeskont işlemi ifade etmektedir.

Vadesi gelmemiş olan alacak ve borç senetlerinde reeskont uygulamasına ilişkin düzenlemelere VUK'nun 281'inci ve 285'inci maddelerinde yer verilmiştir. 4369 sayılı Kanun ile Vergi Usul Kanunu'nun 280'inci maddesinde yapılan değişiklikle yabancı para cinsinden senetli alacak ve borçların da reeskont işlemine tabi olacağı hüküm altına alınmıştır. Alacaklar ve borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

Yabancı paralar borsa rayici ile değerlendirilir. Borsa rayicinin takarrüründe muvazaa olduğu anlaşılırsa bu rayiç yerine alış bedeli esas alınır. Yabancı paranın borsada rayici yoksa, değerlemeye uygulanacak kur Maliye Bakanlığınca tesbit olunur. Yabancı para ile olan alacak senetlerine reeskont; senette faiz oranının yazılı olması halinde bu faiz oranı esas alınacaktır. Faiz oranının yazılı olmadığı durumlarda ise değerlendirme gününde geçerli olan Londra Bankalar Arası Faiz Oranı (LIBOR) esas alınır.

Reeskonta Tabi Tutulacak Alacak Ve Borçların Özellikleri

1. Alacak veya borcun iktisadi işletme bünyesinde doğmuş olması gerekir.
2. Alacak veya borcun senede bağlı olması gerekir.
3. Alacak veya borcun bağlı olduğu senedin vade içermesi gerekir
4. Senede bağlı ve vade içeren alacak veya borcun değerlendirme günü itibariyle vadesinin gelmemiş olması gerekir.
5. Alacak veya borç senedinin değerlendirme günü itibariyle işletmenin aktifinde veya pasifinde yer alması gerekir.

VUK'nun 281 ve 285. maddelerine göre; vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacak ve borçlar değerlendirme gününün değerine irca olunabilir. Diğer taraftan bu alacak ve borçların iktisadi işletme bünyesinde doğmuş olması gerekmektedir.

Bir alacak veya borcun reeskonta tabi tutulabilmesi için, söz konusu alacağın gelir yaratıcı ya da hasılat unsuru, keza borcun da maliyet veya gider unsuru olması gerekmektedir. Çünkü; reeskont işleminin mantığı gelir ya da hasılat veya maliyet ya da gider etkisi birden fazla yıla sirayet eden alacak ve borçların dönemsellik ilkesi gereği ait oldukları döneme mal edilmesidir.

Reeskont İşleminin İhtiyarılığı

VUK Açısından;

VUK'nun 281 ve 285. maddelerine göre bankalar, bankerler ve sigorta şirketleri, senede bağlı alacak ve borçlarını reeskonta tabi tutmak zorundadırlar. Ancak bankalar, bankerler ve sigorta şirketleri dışında kalan ve bilanço esasına göre defter tutan vergi mükellefleri vadesi gelmemiş senede bağlı alacak ve borçlarını reeskonta tabi tutup tutmamak konusunda VUK'na göre seçimlik hakka sahiptirler.

MSUGT Açısından;

Maliye Bakanlığı, 1 sıra numaralı MSUGT ile reeskont hesaplanmasını zorunlu kılmıştır. Daha sonra 4 numaralı Tebliğde 1994 yılı için bu zorunluluğun aranmayacağı belirtilmiştir. Alacak senetleri reeskontu gider niteliğinde düzenleyici bir hesap olduğu için, reeskont ayırmak istemeyen firmalar MSUGT uyarınca reeskontu hesapladıktan sonra, kanunen kabul edilmeyen gider olarak muhasebeleştirilebilirler.

SPK Açısından;

Alacaklar ve borçlar bilançoda mukayyet (kayıtlı) değerleri ile gösterilir. Ancak, avans, depozito ve teminat niteliğinde olanlar hariç olmak üzere, senetli alacak ve borçlar (vadeli çekler ve poliçeler dahil) ile 3 aydan daha uzun vadeli senetsiz ticari alacaklar ve borçların reeskont işlemine tabi tutulması şarttır. Reeskont işleminde, söz konusu alacak ve borçlar için öngörülen faiz oranı; bu yoksa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın iskonto oranı uygulanır. Alacaklara ilişkin olarak ayrılan reeskont tutarları, gelir tablosunda “Diğer Faaliyetlerden Gider ve Zararlar”; “borçlara ilişkin reeskont tutarları ise, “Diğer Faaliyetlerden Gelirler ve Karlar” hesap gruplarında muhasebeleştirilir.

Reeskontun Hesaplanması

Reeskont hesaplamasında iç iskonto yöntemi kullanılır. Alacak ve borç senetlerinde faiz oranı belirtilmişse üzerindeki yazan oran dikkate alınır. Belirtilmemişse TL olarak düzenlenen senetlerde değerlendirme günü itibarıyla geçerli olan T.C.M.B. kısa vadeli avans işlemlerinde uygulanan faiz oranı, dövizli senetlerde LIBOR esas alınır.

Eğer süre gün olarak verilmişse:

$(\text{Senedin Nominal Değeri} * \text{İskonto Faiz Oranı} * \text{Vadesine Kalan Gün}) / ([\text{Faiz} * \text{Gün}] + 36000)$

Eğer süre ay olarak verilmişse:

$(\text{Senedin Nominal Değeri} * \text{İskonto Faiz Oranı} * \text{Vadesine Kalan Gün}) / ([\text{Faiz} * \text{Gün}] + 1200)$

Eğer süre yıl olarak verilmişse:

$(\text{Senedin Nominal Değeri} * \text{İskonto Faiz Oranı} * \text{Vadesine Kalan Gün}) / ([\text{Faiz} * \text{Gün}] + 100)$

Uygulama: Bir kurumun aktifinde nominal değeri 100 bin lira olan bir alacak senedi bulunmaktadır. Bu senedin vadesi değerlendirme gününden 160 gün sonra gelecektir. Faiz oranı senette %15 olarak belirtilmiştir. İlgili verilere göre, senede uygulanacak olan reeskont tutarı aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

$$F = A - [A \times 360 / (360 + m \times t)] \quad F = 100.000 - [100.000 \times 360 / (360 + 0,15 \times 160)] \quad F = 6.250$$

Yukarıdaki hesaplama göre ilgili alacak senedine ilişkin reeskont tutarı 6.250 liradır. Bu tutar cari dönemi değil, izleyen dönemi ilgilendirmektedir. Bu nedenle de cari dönemin gelirlerinden çıkarılarak, takip eden dönemin geliri olarak dikkate alınacaktır. Belirtilen alacak senedi için reeskont ayrılmasına ilişkin yevmiye maddesi aşağıya çıkarılmıştır.

_____ / _____

657 Reeskont Faiz Giderleri 6,250
122 Alacak Senetleri Reeskontu 6,250

_____ / _____

Bu işlem ile ilgili olarak bir sonraki dönemde yapılması gerekli kayıt ise şöyle olacaktır.

_____ / _____

22 Alacak Senetleri Reeskontu 6,250
647 Reeskont Faiz Gelirleri 6,250

_____ / _____

Reeskontta Özellikli Durumlar

- Bankalar, bankerler ve sigorta şirketleri dışında kalan ve bilanço esasına göre defter tutan mükellefler için reeskont işlemi ihtiyaridir.
- Alacak senetlerini reeskonta tabi tutan kuruluşlar, borç senetlerini de reeskonta tabi tutmak zorundadır. Kısmi reeskont işlemi yapılamaz. Örneğin; alacak senetlerinin bir kısmını reeskonta tabi tutup, diğer kısmını tutmamak olmaz.
- Bankalara teminata ve tahsilata verilen senetler için de reeskont hesaplanabilir.
- Kampanyalı (ön ödemeli) satışlarla ilgili olarak alınan senetler için reeskont hesaplanamaz.
- Hatır senetleri için reeskont hesaplanamaz.
- Vadeli çekler için hesaplanan reeskontlar gider olarak dikkate alınmaz.
- Yıllara sarı inşaat dolayısı ile alınan senetler için reeskont hesaplanamaz.
- Senetsiz alacak ve borçlar için vadesi belli olsa dahi reeskont hesaplanamaz.
- Müflisten olan alacaklar için reeskont hesaplanamaz.
- Finansal kiralama işlemlerinde kiralayan tarafından aktifleştirilen alacak tutarının reeskonta tabi tutulması mümkün bulunmamaktadır.
- Yabancı para cinsinden olan senetli alacak ve borçlar reeskonta tabi tutulabilir.

Sonuç olarak;

Alacak ve borç senetlerinin değerlendirme günündeki kıymetine indirgenmesi dönemsellik ilkesinin bir gereğidir. Bu değerlendirme işlemi reeskont olarak ifade edilmektedir. Mükellefler, alacak ve borç senetlerini reeskonta tabi tutarak, alacak ve borç tutarı içinde yer alan veya aldığı varsayılan vade farkının ayıklanıp, ilgili olduğu döneme aktarılmasını sağlayacaklardır.

Elif Dinç

SMMM, Denetçi Yardımcısı